

בִּפְרָוֶר 1934, — הַעֲמִיד פֶּטְרוֹלִיכְשֵׁל שֶׁל קֶקֶע בְּתוֹךְ כָּל רֶשֶׁת הַבְּיוֹב שְׁבַעִיר.
הַתְּקֵפָה בְּרִישִׁית גְּדוֹלָה חֲדָשָׁה נִפְתָּחָה ב־29 בְּדִצְמֵבֶר נֶגַד קִיסְרִינִי, שְׁכֹנֶת הַפּוֹעֲלִים,
— וְשָׁם נִמְשְׁכוּ הַקְּרֻבּוֹת כְּמָה יָמִים מִבֵּית־לְבִית וְנִסְתִּימּוֹ בְּכִיבוֹשׁ רֹבּוֹ שֶׁל הָרֹבֶעַ הַזֶּה. אֵךְ
נֶכַח לְאַחֵר מִכֵּן עוֹד הַחֲזִיקוּ „אַלֶּאס“ בְּעִמְדוֹת־מִפְתָּח רַבּוֹת שְׁבַעִיר וְסִבִּכְתָּה עַד 5 בִּינוֹאֵר, הֵלֵא
הוּא הַיּוֹם שָׁבוּ נִתְּנוּ מִפְּקֵדֵי „אַלֶּאס“ צוֹ לִסְגַת מֵאֲתוֹנָה, כְּפִי הַנִּרְאָה מִסִּבּוֹת פּוֹלִיטִיּוֹת, שֶׁלֹּא
בְּאֵן הַמָּקוֹם לְבִרְרֹן. נִסְיָנָה זֹאת בּוֹצֵעָה בְּסֹדֶר, בַּחֲשָׁאוֹת וּפְתָאוֹמִיּוֹת רַבּוֹת, עַד כִּי לֹא הִרְגִּישׁוּ בָּהּ
הַבְּרִיטִישִׁים בְּתַחֲלִילָתָהּ.

בְּסִיכּוֹמָה שֶׁל מַעֲרָכָה זֹאת מִבְּחִינָה טֶקְסִית, אֲפֶשֶׁר לְצִיֵּן בָּהּ כְּמָה חֲזִיוֹנוֹת מַעֲנִינִים.
נֶגַד הַבְּרִיטִישִׁים הָיָה — בְּרֹאשׁ וּרְאִשׁוֹנָה, שִׁימוֹשׁ בְּאוֹיְרוֹנִי־קֶרֶב וּמַפְצִיצִים
נֶגַד בּוֹינִיגִים וְשָׂאֵר מִטְרוֹת בּוֹדּוֹת בִּשְׁטֵחַ עִירוֹנִי, וְכֵן הַשְׁפָּעָה רַבָּה שֶׁל הַגּוֹרֵם הָאוֹיְרִי
בְּכָל הַפַּעּוּלָה כּוֹלָה (בְּתוֹבֵלָה, בְּאַסְפֵּקָה, וּבַהֲחֻזָּקַת הַיּוֹמָה).

מִצֵּד „אַלֶּאס“ רְאוּיִים לְצִיֵּן מִיּוֹחַד שִׁטְת־הַפַּעּוּלָה הַנִּיִּידָת, שֶׁלֹּא הִנִּיחָה לְנֶשֶׁק הַבְּרִיטִי
הַמַּעּוּלָה אֶלֶּא מִטְרוֹת מַעֲטוֹת. הָעֵדֶת פַּעּוּלוֹת־לִילָה, שִׁטּוֹת רִב־גּוֹזִיּוֹת שֶׁל הַסְּתַנּוֹת
צִלְפִּים וּמִכָּאִים עִם מְכוּנּוֹת־יֶהֱבָה לְתוֹךְ שִׁטַּח אוֹיֵב, בַּהֲסוּאוֹת שׁוֹנוֹת וּמִשְׁנוֹנוֹת, וְכֵן הַשִּׁימוֹשׁ
בְּבִיּוֹב וּבִרְכַבַּת תַּחֲתִית, הוּא וְדָבָר שֶׁהִיָּה, אֲמֵנָם, מִשְׁתַּף לְמַעֲרָכוֹת אַחֲרוֹת מִסּוֹג זֶה. אֵךְ כִּיּוֹן
שֶׁלִּשְׁנֵי הַצָּדִידִים הָיוּ מַעֲצוּרִים פּוֹלִיטִישִׁים מְסוּיָמִים, וְהַמִּשְׁאֲוִמָתָן הָיָה מְלוּוֶה רַב הַזֶּמֶן פַּעּוּלוֹת
— לְפִיכֵךְ אֵינן לַהֲגִיעַ לְמַסְקָנוֹת צְבָאוֹת „טְהוּרוֹת“ וּבִרְרוֹת. וְאֵף עַל פִּי כֵן אֲפֶשֶׁר לֹמַר, שְׁכּוֹת
עֲמָמִי, הַיּוֹדֵעַ לַהֲכִשִּׁיל אֶת יָרִיבּוֹ וְ„לֶאֱנוֹן“ אֶת יִתְרוֹנוֹ בַּחֲלִי־הָאוֹיֵר וּבַחֲלִי־הַשְּׂרִיּוֹן עִי פַּעּוּלוֹת־
לִילָה וְעִי הַסְּתַנּוּיּוֹת, כְּשֶׁלְּרִשְׁתּוֹ עוֹמְדִים גַּם כָּלִי אֲרִטִּילְרִיָּה מְסוּיָמִים, הָרִי הוּא יָרִיב רְצִינִי
עַד מְאוֹד אֲפִילוֹ לִגְבִי כּוֹחַ סְדִיר וְחֹזֶק, — וּבִיחּוּד כְּשִׁכּוּחַ זֶה הוּא זֶר בְּזִירַת הַפַּעּוּלוֹת.

נ.נ. מוֹרֶה פ. נְרִשִּׁיגּוֹרָה

גִּיבּוֹר בְּרִית־הַמַּעֲצוֹת

מַחֲשַׁב־ת־סִיִּירִים

(סִיפּוֹר פֶּרְטִיזְנִי)

לְאַחֵר שַׁחֲטִיבַת הַפֶּרְטִיזְנִים שֶׁל קוֹבֶפֶאק הִכְתָּה שׁוֹק־עֲלִירֶךְ אֶת יַחֲדוֹת
הַגֶּרְמָנִים שֶׁנִּסּוּ לִכְתֹּרָה וּלְהַשְׁמִידָה בְּשִׁטְחִים שֶׁמִּצְפּוֹן־מִעֶרֶב לְקִיּוֹב, הַתִּיצְבָּה
בַּפְּנִיָּה הַשְּׂאֵלָה — לֵאמֹר?

— — — שׁוֹב לֹא נִמְשַׁךְ לְבִי אַחֲרֵי חַיֵּי יַעֲרוֹת. אֲמִיצוֹתָם שֶׁל פֶּרְטִיזְנֵי קוֹבֶפֶאק,
שֶׁרָק לְפָנַי כְּחָצִי שָׁנָה נִרְאָתָה כְּמִשְׁהוֹ אִרְיָאֵלִי, וּמִחוּץ לְגֹדֶר הַטֶּבַע, הִיתָה עֹכְשִׁיו לְדַבֵּר רִגְלִי.
וְהִירָדוֹת שֶׁל הַקּוֹמִיסַר נִרְאָתָה מִיּוֹתֶרֶת. הַכָּל הָעֵיד, שֶׁהַמִּפְקֵדָה רֹאֵה אֶת מַסַּח־הַפְּשִׁיטָה
כְּתָם וְנִשְׁלָם וְתֹרָה אַחֲרֵי בָּסִיס לְכִינּוֹנוֹ שֶׁל שְׂדֵה־תַּעֲפוּהָ חֲדָשׁ.
מִמְדוּחַ הָיָה הַנְּהַר פְּרִיפִּיאַט, מִמִּעֶרֶב הָעִיר אֹוֶרְבּוֹךְ, מִסִּילַת בְּרוֹזל לְמוֹזִיר וְיַעֲרוֹת
וּבִיצוֹת עַד אֵין שְׁעוֹר. שְׁטוּהָרוֹ כְּלִיל מִגֶּרְמָנִים וּמִמִּשְׁטֶרֶת. מְאוֹת עַל מְאוֹת פֶּרְסָאוֹת הָיוּ
כְּאֵן הַפֶּרְטִיזְנִים „בְּעִלִּי־הַבְּתִים“.
בְּלִילָה הַהוּא, לִיל טִיסְתּוֹ שֶׁל לּוֹנֶץ⁽¹⁾, צִלְחָנוּ מִיַּעַר דּוֹלְגִי אֶת הַכְּבִישׁ הָאַחֲרוֹן.

(1) טִישִׁים (יְהוּדִים, כְּשִׁם־שִׁפְחָתוֹ) אֲשֶׁר הָיָה מִקִּיִּים־הַקֶּשֶׁר הַקְּבֹועַ בֵּין חֲטִיבַת קוֹבֶפֶאק
לְמֶרְכּוֹ שְׁבִמוֹסְקָבָה. — הַמַּעֲרָךְ.

הומל-אוברזך. מיד אחרי הכביש החלה כבר הפולסיה²⁾. על הכביש הופקד משום מה משמר; ביום היו מסיירות אותו מכוניות-שריון, ובנקודות ישוב גדולות יותר חנו חילות מצב שעצמתם הגיעה, לפעמים, עד לפלוגה. דבר זה היה תמוה בעיני הכביש היה משולל ערך, לפי שהגשר שהיה נטוי על הנהר פריפיאט (שעל פניו היה הכביש עובר, בכיוון אל הומל) פוצץ. עד גמירה בידי צבאותינו בשעת הנסיגה ב-1941. לא ניכרו שום סימנים של נסיונות גרמניים להתקין גשר או גשר-סירות. הכביש נמשך מאוברזך עד פריפיאט ושם, בסמוך לכפר דובליאדה, נפסק. עלו בו עשבים ודרדרים ומראהו היה כמראה מרצפת בעיירה נדחת.

מה טעם, איפוא, לשמירה מעולה כזאת? תיקון...

משהפלגנו צפונה מן הכביש כשיעור תריסר קילומטרים חנינו והשתכנו בדירות תושביו של הכפר הגדול — מוזיאדי. כדי להיכוח שהחניה כאן אינה בחזקת סכנה ערכנו סיור-בטחון-קרב. מיד שיגרתי גם סיירים-למרחוק — אל פריפיאט. היה רצון גלגלות ולהבין את סיבת התנהגותם המוזרה של הגרמנים על הכביש. עד אוברזך לא הגיעו הסיירים. הקבוצה חזרה מחצי-הדרך ובה שני פצועים.

לעבר דובליאדה נשלח אנטון פטרוביץ' זימליאנקו. חובש לפי השכלתו היה, אך לא חפץ לעבוד במקצועו, והיה מפקד כיתה של פלוגת „הסיור-הראשי" במחלקתו של הלויטנט הפלנגק. על כיתתו השנייה של הפלנגק פקד ולודייה לאפין. אנטון פטרוביץ', זה היה שמו בפלוגת-הסיור, הצטיין ביצר-חקרני, בטביעת-עין, ובשתקנות מופלאה. תחילה נסיתי לקבל מפיו ידיעות בדרך הרגילה, כמכל שאר מפקדי-הסיירים. כרגיל היו הללו באים אצלי ובע"פ מוסרים לי, ישר מן הסיור, כל דבר מענין שהצליחו להינדע עליו. אגב שמיעה הייתי רושם רשימות, שואל שאלות. לאחר מנוחה היה הסייר כותב דו"ח מפורט. אך הצאות-דברים כאלה לא היו, משום-מה, מצליחות בידי אנטון פטרוביץ'. הוא היה מתייבב אצלי ושחק שחקה עקשנית. תחילה היה עושה רושם של אדם, שלא עשה את משימתו. רק לאחר שהסכנתי עמו במקצת הבינוני, שהודעותיו המקצות-במלים הופקו בביגוע רבה, והיו יקרות-ערך יותר מתשעה קבין של להג מפי אי-אלה סיירים חומדי-דיבור. לעתים קרובות לא היו הבחורים מצליחים לראות דבר במו עיניהם, ואת הידיעות היו משיגים רק מפי תושבי המקום. גם ידיעות כאלו היו נחוצות לנו — אבל הללו היו נתונים גולמיים, העשויים לשמש אתחלתא לסיור, יותר משהיו תוים חשובים מדיוקנו של האויב, אשר בהכיר אותם המפקד — והחליט את החלטתו. לשם כך נדרשו דיוק, עובדות והבנתן. אך מה אפשר היה לעשות לו לאנטון פטרוביץ', והוא, פשוט, שתק? סוף-סוף מצאתי דרך לגשת אליו.

כרגיל, בשובר מן הסיור, היה פוטר את הסיירים איש לביתו ליד דירתו, ואני שמעתי את קולו:

— „איכנס"... — ולהלן, כפי הנראה, היתה באה תנועת-יד, להורותך להיכן ליכנס, לאיזה תכלית ולכמה זמן.

הבחורים היו מבינים אותו ברמיזה בלבד. אח"כ היה החובש נכנס אצלי, עומד על סף הביקתה, בויקוף-קומה ובהצדעה, ואומר:

„התייצבתי"... ותוקע אצבע כלפי הלוח של שעון-הכיס הגדול שהתקינהו כשעון-יד. תנועה זו באה לרמז „באתי במועד שנקבע". אח"כ היה משתעל — בקורת-רוח, במבוכה או בשאלה. גם שעול זה היה, אומר הרבה. כבר התרגלתי למנירה זו, וגם אני בשתיקה מניש הייתי לפגיו גליון ניר. זימליאנקו היה יושב אל מול האור וכותב. גם הדו"ח שלו לא היה דומה לדו"ח"ם הרגילים, שהיו פותחים בלשון זה:

„הנני להודיע בזה, שכיתת-הסיור, בבצעה את המשימה שהטלת עליה, השיגה וכו'..."

(2) חבל-היערות והביצות העצום שמשני עברי הנהר פריפיאט, המשתרע ממערב למזרח; בפאתו הדרומית יושבים אוקראינים, אך בחלקו התיכוני הצפוני — בילורוסים

ואלו איגרתו של אנטון פטרוביץ' היתה מחולקת לסעיפים. סעיף א' היה פותח ב':
 „ראיתי י... ואח"כ — עובדות יבשות, ספרות, פרט, ואפשר היה לערוב בבטחה גמורה,
 כי נכתב שם רק מה שראה במו עיניו. ולראות ידע היטב. סעיף ב' היה פותח ב':
 „סבורני... היתה זו מסקנה קצרה מכל הכתוב קודם. אם דיבר הכתוב על תנועות החיילות, —
 הרי ציין מאין ולאן וחישובי הזמן. אם על בנינימגן, הרי על תנועתם וכו'. סעיף ג'
 היה לגמרי שלא לפי הנוהג. כותרתו היתה: „הבחורים אומרים... — אמנם,
 נתקפלו בכמה פסוקים הידיעות שהושגו ע"י חקירה ושאלה בע"פ בין החושבים היערניים.
 חלק זה של מלאכת-הסיור היו מבצעים בחורי כיתתו (את עיקר הסיור היה עורך תמיד
 בעצמו). בחזירתם היו מספרים לו שמועות, רכילות של נשים וסברות של חכמת זקנים, —
 גם את אלה צריך הסייר לדעת ולהבין, — ותוך כדי כך היו גם סועדים את לבו בשומן-
 חזיר, לחם או מלפפונים, שבאו להם במהלך השיחות הנ"ל.

בשובו מן הסיור בדובליאדה, נכנס אנטון פטרוביץ' ובפיו הדו"ח הרגיל:

„התיצבת" — „מפריפאט" — הוסיף.

בלוח השעות לא השתמש הפעם. בשלחי אנשים לסיור-למרחוק, לא הייתי קובע
 גבולות-זמן מדויקים, בשעות, ורק הזהרתים על מנין היממות שיוכלו לבלות במסעות-
 הסיור, ועל המקום בו יצטרכו להתיצב. למשימה זו קיבל זימליאנקו זמן של 3 יממות +
 אבל חזר ביממה החמישית.

— „למה נתמהמהת, אנטון פטרוביץ'?" — שאלתיו בהגישי לו את גליון הניר.

— „עברתי את הנהר".

— „לשם מה?"

— „לחקור. כביש... אם יש שם משמר".

— „נו?"

— „אין משמר"

— „מענין..."

— „מאוד מענין..."

— „אם כן, הכביש נשמר רק עד הנהר?"

— „כדברך"

נדהמתי משטף זה של דיבור שלא כרגיל, והייתי מסתכל וממתין לדעת מה עוד יאמר
 לי אנטון פטרוביץ'.

— „אחר כך הלכתי בחוף, למעלה".

— „לאן?"

— „עד יוריביצ'".

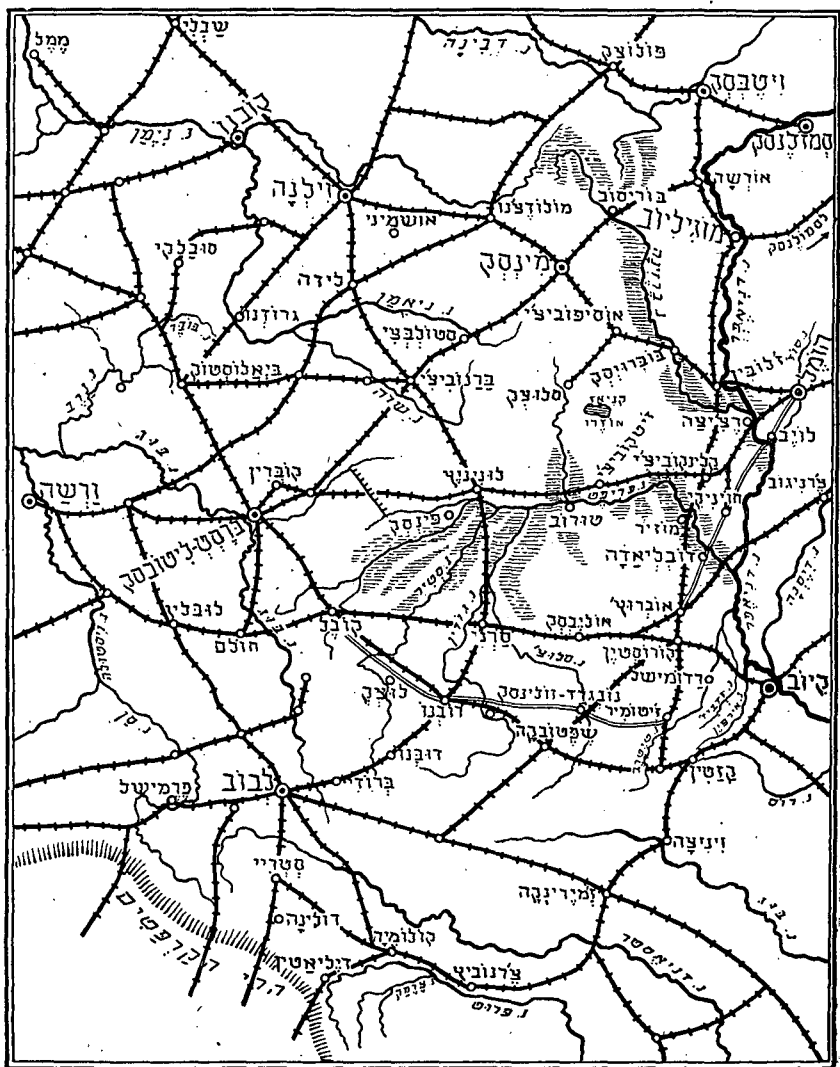
עיינתי במפה. עד יוריביצ', בקו ישר, היו לא פחות מ־35 קילומטר — ועוד 35 ק"מ
 הדרך בחזרה. עכשיו מוסבר לי מדוע נתמהמה זימליאנקו. חכיתי להמשך ההסבר, אבל תאות:
 הדיבור שלו פסקה. הוא תפס ישיבה סמוך למנורה וכתב. הצצתי מעל לכתפו.

„ראיתי" — כתב הסייר, ולאחר שהרהר מעט הוסיף — „בעיני הנרמנים אינם
 בונים גשר בדובליאדה. גם אין מביאים עצים. את הדרך שומרים בחזוקה. משמרות-סיור על
 פני הכביש כל שתי שעות. מכונית משוריינת מסיירת פעמים ביום. עליתי במעלה הנהר. בכל
 מקום עבודות. נקבעו סמופורים. במקום שנשארו עוד הישנים — צבעום. ערכו מסקד של כל
 פקחי דובריות-הפנסים ונהליה-אניות. נותנים להם פתבג שני פודים לחודש".

— „האמנם מתכווננים לתנועת-שיט על פני הנהר?"

הוא הציץ בי וחזר וגרסן על הניר:

— „סבורני בעוד שבוע יתחיל השיט על פני הפריפאט... ובדאי על פני הדיניפר..."
 לאחר שהמתנתי כמה רגעים עד שיסיים זימליאנקו את הדו"ח. מעוטה-המלים, הלכתי
 למפקדה. רדניוב קרא את הדו"ח בשתיקה ואח"כ מסרו לקובסאק. לתמהוני הרב נמשך
 קובסאק מיד אחרי האפשרות לבוס את הגרמנים על פני המים.

נצטייתי לשגר מיד סיורי־בקורת לבדיקה נוספת, ובעוד אני מבצע את ההוראה הזאת, כבר הבשילה כפי הנראה אצל המפקדים תכנית הפעולות. מצאתי את קובפאק, רודניוב ובאזימה שקודים על המפה. היתה זו מפה בלתי שכיחה בגודלה וקנה־מידתה: כל אוקראינה, בילורוסיה ופולין היו פרושות על גבי השולחן. אנמי הויסלה, הבוג המערבי, פריפאט ודניפר. בעיני עיין היטב בעורקיהם התכולים של הנהרות, תפסתי את מהלך מחשבותיהם של רודניוב וקובפאק. וירדתי לסוף הגילוי שגילה אנטון פטרוביץ'. היינו סמוכים לעורק התחבורה המימי, המקשר את הויסלה עם הדניפר, את הים השחור עם הים הבלטי, את אוקראינה עם פולין

ופרוסיה המזרחית. משכבר הימים נבנתה תעלת דניפר-בוג.

במעומעם זכרתי את שעורי הגיאוגרפיה ואת המלים שהתנדפו מזכרי מאין חפץ בהם: "תעלת המלך" מחברת את הים הבלטי עם הים השחור. לעצמו של דבר זהו נתיב מים עתיק "מארץ הווארעאנים" לארץ היננים... אבל עכשיו אמרה המפה ברור: מן הויסלה דרך בוג עד בריסק, ולהלן בתעלה לאורך הנהר פינא עד פינסק, ולהלן על פני פריפיאט עד הדניפר יכלו לשוט אניות-קטור של נהר, אסדות, שייטות, ולהוביל מטענים, חיילות, תחמושת, תבואה. אם נכונות הן הידיעות שהביא זימליאנקו — ואנו כמעט שלא פסקנו בהם, — הרי שהמפקדה ההיטלרית וזממת לכוון מחדש את העורק הראשי הזה של נתיב המים, העשוי להוביל מאות אלף טון מטען מגרמניה ומפולין אל הגזרות המרכזיות והדרומיות של החזית. החזית לעת הזאת כבר עברה את הדון והדוניץ וקרבה עד הדיאסנה. בקשת שלה סביב קורסק כבר עמדה באגן הדניפר. קובפאק נשתלה מן הרעיון לסכל את השיט והיה ממציא גירסאות שונות לתכנית פעולה. באזימה היה ממדד על גבי המפה את המרחקים, ואומד את רוחב הנהר וגובה החופים.

לאחר שלושה ימים חזרו הסיירים הבדקנים שאישרו את הידיעות שהביא עמו אנטון פטרוביץ', ואנו התחלנו להתקין את עצמנו לתנועה לצד מזרח. הוחלט לעבור את הנהר פריפיאט ולהלום את האויב מן הגדה השמאלית. הגבוהה יותר. כעבור ימים מועטים, לאחר שעברנו מזרחה כ-40 קילומטר, התחלנו בהעברתן ברביעית של יחידות קובפאק דרך הנהר פריפיאט שכבר יצא מאפנו.

המטה נשתכן בכפר היפה ורחבי-הידים אריאכיצ'י, כשני קילומטרים מן הנהר. לאחר סיורי בדיקה, שאישרו את הידיעות הראשונות שהביא אנטון פטרוביץ' — ותוסיפו לריוק — בדבר חשיבות הפריפיאט לגרמנים, גמלה בלב קובפאק ההחלטה לסכל את השיט על פני הנהר, ואיזור אריאכיצ'י הלם בהחלט את תכניתו של הסבא. קובפאק ורודניוב היו מתיירים את העמדות, תייר וסמן את עריכת הכוחות והצבתם. הם תהו על כל הפרטים והדקדוקים, כלפני פעולה גדולה ומסובכת.

עברו כמה ימים, והגרמנים לא נראו על פני הנהר.

וכבר התחלתי להתחרט על שגררתי את המפקדה לעסק זה שהוא אפל כמימי הפריפיאט בימי שיפעתם. למחרת היום נסענו אני ורודניוב אל קולבקה (" בכפר קראסנוסאליה. — ובכן, אנשי גולוחוב, הרבה דגים, "גילחתם"? — שאל הקומיסר את קולבאקה במוללו את שפמו השחור.

— לפי שעה דגים אלו בחפז, אך הנה ישייט לו הגרמני, אזי גם את הגרמני וגם את הדגים, "גלח" — השיב קולבאקה במבטא אוקראיני מובהק.

להמם את הדגים אסרה המפקדה בתכלית האיסור. היו חוסכים את הט.נ.ט. ואת הרימור-נים. לאחר שהחלפנו עוד כמה פסוקי היתול נזקקנו לגופו של ענין. פקודתה האחרונה של המפקדה הטילה על קולבאקה, להעמיד פלגת-מחסום חזקה בגישה אל הנהר, ליד הסכר אשר כנגד הכפר דובליאדה. כבר זה שכן ממול קראסנוסאליה, בגדותו הימנית של פריפיאט. אנו חנינו בגדה השמאלית.

ישבתי במטה ועיינתי במפה, וחיששתי את ערוצו של הפריפיאט. היכן הוא ערוצו של נהר גדול זה, שאניות מהלכות בו? אי כאן, בריקמה הפתלתולת הזאת של התחרים מצבע התכלת, עוברות אניות ואסדות?

לעת אביב — רבבות ביצות ובני-ביצות, בצאי-מים, אגמים, בורות, סעיפי-נהר וערוציר-לשעבר משתרגים מסביב לנהר, שומרים עליו ועומדים כמחסום טבעי חזק בגישות המובילות אליו.

(3) סקנדינבים. — המונח עצמו לקוח מספר דברי הימים הרוסי העתיק ביותר, ונתכווין

לדרך דוינה-דניפר. — המער.

(4) מפקד הבטליון של אנשי גולוחוב בחטיבת קובפאק. — המער.

...הנה הוא הערוץ! נקי, רחב ידים. בצאתו מן ה"תחרים" אל מרחב השדות, סמוך לכפר הבילורוסי הגדול דרנוביצ'י, הוא יורד עם הזרם אל הכפר אריאביצ'י ולהלן אל קראסנוסיאליה. בדרנוביצ'י חנה הבטליון של מטישצ'יאנקו, באריאביצ'י המטה והבטליון הראשון, ובקראסנוסיאליה הבטליון של פיוטר קולבאקה. בכביש יכלו הגרמנים להטיל חיש מהר מקורוסטאן לדובליאדה כוחות חדשים ולהעבירם אל גדתו.

עם כיבוש קראסנוסיאליה, יכול היה האויב להולמנו מן העורף וללחצנו אל הנהר... הבטליון של קולבאקה היה תריס בפני הסכנה מדרום, וחיפה על הכביש. לא ידענו מתי יכבדונו הגרמנים בביקורם, אך המים ששכרו בין הגדותיים, העידו כי הדבר עומד להתרחש בקרוב. לאחר שיחה עם קולבאקה ושהייה בחוף, חזרנו לאריאביצ'י. כבר החשיך היום. רכבנו בצעדי-מרוץ גסים על פני תלי-חול, שהעלו ערבות. נדמה היה שבשביחים, המוארים באור ירח בהיר, חוצים ורצים אלינו בהמון מיני יצורים מסתוריים. בקרבת אריאביצ'י עברנו לרכיבה מתונה. הצללים החופזים נעלמו. באחת הבקתות לא הרחק מן המטה היו שרים.

— "נסורה אל הסיירים".

הקומיסר קפץ וירד מעל סוסו, אסרו ליד הפשפש ונכנס לחדר. בבקתה, שבה התגורר מפקד פלוגת הסיור — הקפיטן בידניוב, שרויים היו עוד כמה סיירים: צ'ריאמושקין, מיצ'קו, ארכיפוב, זימליאנקו, לאפין, וולודיה דיאבולוב.

זה עתה סיימו את פת הערביה.

— "חבר קומיסר, שתה כוס תה עמנו!"

— "לא אסרב".

צ'ריאמושקין ישב על יד רודניוב; — "הבקרוב נעקור מן הקיטנה, חבר קומיסר?"

— "ומדוע קיטנה?"

— "אביב... אין, פריצים..." זיו של חמה... נהר בצדך... רודניוב צחק, אחרי הסיירים.

— "וריו וממולת אתה, מיטיה". — רודניוב נתן בו מבט בוחן ונצטחק. — "עת

לכל חפץ!.. ומה, חבריה, אולי נשיר משהו? ... נו, למשל..."

— "חבריה! השיר החביב על הקומיסר!"

פתח רודניוב בשיר:

בְּשֶׁדָּה שָׁם, שְׁדָּה צַרְבֵי הַנֶּחֱלָה,

אֵי בְּצִיָּה צַרְבֵי יָרוֹם,

א—אָח שָׁם, בְּקֶבֶר שָׁם מְנַחֵת

זִנְיָתוֹ שֶׁל פֶּרֶטִין אָדָם.

אור ה"פיתוניות" הבלית, וצללים ארוכים נתבלטו על פני הקירות. סמיון ואסיליאביץ' ("שקע בהרהורים. יצאתי בחשאי החוצה, קפצתי ורכבתי על סוסי ונסעתי לדירתו של קובפאק. המפקד ישב על סף הבית, מולל את זקנקנו, הרהר, עישן. הנחתי לסוס שיכנס לחצר, ובעצמי, כדי לא להפריע את הסבא, ישבתי מאחורי הפינה על גבי התיטורה. אהבתי להסתכל בקובפאק, שעה שהיה מתייחד עם עצמו.

מרחוק נראו להבות שרפה. בחשאי עברה על פני הרחוב האפל משמרת-מחליפה בדרכה למשמר.

קובפאק הפטיר דברי-גידוף, ניגש אל שערי בקתתי ותוסף עליהם במגלבו.

— "כבר בא הקומיסר?"

קמתי לקראתו. — "בא!"

— "והיכן הוא?"

— "אצל הסיירים".

(5) רודניוב.

— "אה... נו, ורשיגורה, סבורני שמחר יפליגו האשכנזים במים".
 — "זה לנו יום שני שאנו מחכים לכך".
 — "נו, ומה?!"
 — "הבחורים רוגנים"
 — "מה יש?"
 — "קיסנה — אומרים הם — שמש, מים, חול..."
 — "מחר יהיו הפריצים".
 — "ומנין לנו?"
 — "הרי לך מפקד של סיירים! קושיה זו עלי לשאול ממך".
 — "לפי שעה אין לי שום ידיעות על-כך, חבר מפקד".
 — "חבר מפקד, חבר מפקד... ואני דובר — יהיו! עיניך תחזינה. בחיי ראשי, שיהיו מחר גרמנים".
 — "נראה".
 — "סוים, שסמוך לאריאביץ זה יש שפעת סרטנים. הו, נפרנס את הסרטנים בבשר גרמנים".
 לא יחסתי חשיבות יתירה לניחושיו. אך היה ברור בעליל, שהתכנית בענין הנהר, שאני גופי כבר נתאכזבתי מעט ממנה, חלשה על כל רמ"ח אבריו של הזקן. לפעמים מסוגל היה הסבא להתלהב כעלם.

* * *

ואעפ"כ נמצא שצדק הזקן. למחרת היום באו הגרמנים. ביתר דיוק, הגיעו בשיט. בחצות היום נשמע קול יריות. מצד קרסנוסלאיה, שהוחזקה ע"י הבטליון של קולבאקה, היו התפרצויות האש מתלקחות ומשתככות חליפות.

— "ומה, וכי לא אמרתי?" — שמח קובפאק — "פוליטוכה! סוס לרכיבה!"
 לשגרים לא היה צורך כלל בפקודה זו. משנתלקח קרב באחד המקומות — ראשית חכמה לאפף סוסייהם של המפקדים. פוליטוכה, שגרו של קובפאק, כבר היה מוליך את הסוס האדמוני הגבוה, ושמשו של רודניוב, דודקה — את הסוסה הערבית הלבנה ה"אצילה" למחצה. אותה שעה היה גם מפקד הסוללה אַניסימוב מרתח את סוסו — מעשה בן-חיל. על פי התקן לא הגיע לי שגר, ואת סוסי הסיבירי השעיר אכפתי בעצמי.

הקרב של קולבאקה התלקח ביתר שאת. שקשקו רובים פורצי שריון, צרורות ארוכים של המכ"י הפניות דרדרו מעל לנהר אביבי, השיחים והחול.

כבר הייתי על סוסי עת. אל המטה בא בדהרה מקשר מן הבטליון השני.

קולבאקה שלח למטה לבקש עזרה. קובפאק קרא מן הפלוגה החמישית את המפקד על התותח, הלא הוא ניקולי מוסקליאנקו הצנום וגבה-הקומה.

— "קח" — אמר קובפאק, שאף עשן מחורקה, נשתעל וכיבה את ה"ציגרה" באצבעותיו. — "קח, ניקולי, את תותחך, ובדהרה טוש אל קולבאקה. הבחורים, צריכים סיוע "לגמור" את המצופים הגרמניים".

כעבור חצי שעה, לאחר מתן ההוראות הדרישות, יצאנו ברכיבה — קובפאק, מפקד הסוללה אַניסימוב ואני, — מן המטה למקום הקרב. נשתהיתי כחמשה רגעים אצל הסיירים, בתקותי להדביק אח"כ בדהרה את קובפאק ואַניסימוב. בשעת יציאה מן הכפר ראיתי שכבר הספיקו לגמא יותר מקילומטר על פני השדה. אותה שעה עברו בלילה שני מטוסים לאורך הרחוב. סוסי גהר אל גניירות ונעצר מאחורי סככת-תבואה שבקצה המטוסים המריאו אל על, ובגבהי שחקים החלו זה אחר זה מאטים טוסם בהפנום עצמם לכיוון אחר. כלפני תקפס מטרה. היו אלה מטוסי קרב "מסרמיט". הגרמנים היו לפרקים טוענים בהם מלאי לא גדול של פצצות ומשתמשים בהם נגד הפרטיזנים גם להפצצה. מלבד זאת היו משתערים על גייסות הקרקע בטיסות "גילוח" מנמיכות טוס, וממסירים אש על מטרות שעל פני האדמה ממכונות-היריה שלהם, שנקבעו במשטחי הכנפים.

שני רוכבים נראו טשים בדהרה על פני השדה. בינם לבין שטח החוף, ששם יכלו להסתתר, הפסיק מרחק לא פחות מקילומטר. מרחק כזה מהם היתה גם תחנת הרוח שעמדה בודדה באמצע השדה. המטוסים עגו ענוגה ותחלו לרדת בזה אחר זה בצללם כלפי הפרשים. אחד מהם קפץ בזריזות מעל הסוס בעצם דהרתו ונעלם בין חילים קטנים של תבן או זבל, שהיו פזורים על פני השדה; השני נתגלגל ככדור מעל סוסו והיה מוטל על הדרך כמין צרור קטן. המטוסים עברו מעל האנשים והסוסים. על הדרך והשדה היו מתמרים לשונות עשן ואבק, ולאחר שתי שניות הגיעו לאוני צרורות־יריה ארוכים של כמה מכוונות־יריה ותותחי מטוס. סוסים בלי רוכביהם היו מתרוצצים, פעם על פני הדרך ופעם בצדדים, פתאום הפכו פניהם בעיגול גדול ודהרו אל הכפר.

המטוסים צללו עוד פעמיים כלפי הנהר, שממנו היה נשמע קול חליפת־יריות בלתי רצופה והסתלקו צפונה. דהרתי למקום שזה עכשיו רכבו שם קובפאק ואניסימוב. כשהגעתי בדהרה למקום בו שחו ארצה מעל סוסיהם, שמעתי קול שריקה מאחורי. הטיתי את סוסי הטיה נמרצת לאחוריו. על גבי גדיש שכב קובפאק ועישן. הוא צנף את כנפות אדרתו ואמר לי:

— „הסוסים רצו הכפרה. נראה שתצטרך כבר להגיע ביחידות עד קולבאקה. הן, אניסימוב, הלכנו הכפרה“.

לקריאתו של קובפאק הגיח ממחבואו אי־מזה מפקד הסוללה. בצלעו צליעה יתרה נגש אלינו. פניו היו שרוטות ומאובקות.

— „ואני סברתי, שידוע אתה לקפוץ מעל סוס דוהר, — צחק קובפאק, — חזיתי ה„מאסרים“ עטים אלינו וקורא אני בקול: קפוץ מעל הסוס, והוא — ראה לך!“.

עתה הבינתי כי האיש שקפץ בזריזות רבה כל־כך מעל סוסו הוא־הוא, היה קובפאק. וזה שנפל ונתגלגל ממנו — אניסימוב.

— „עד הכפר תגיע. נו, הלכנו! סע, ורשיגורה, עד קולבאקה. יגמור נא את העסק. אני אבוא אחר־כך“.

ובתמכו באניסימוב השתרך הזקן הלך וצחוק בדרך לכפר.

רכבתי אל שפת הנהר, מקום ששקדו להשלים את פצפון האניה. ראשון שראיתי היה ראש המטה של קולבאקה — ליסיצה (*). אכן, שם משפחה זה הלם את אפיו והליכותיו. מהיותו ערמומי וידו בכל הטיב ביחוד לכוונן את „סיור הסוכנים“, ידע לחקור את השבויים, ביחוד מאנשי המשטרה, שהיה מבבלב דעתם כהרף־עין ובשאלות ערוכות בתחבולות־ערמה היה מציל מפיהם כל מה שנדרש לו. לא מיד הכרתי, לבושו היה ארוך, בעל כפתורים נוצצים עד אין שיעור: ספק מעיל, ספק זיג העשוי אריג שחור דק.

— „של רב החובלים, — אמר לי, — ורב החובלים הנה הוא שם, נשרף והולך על פני המים. הנה התעודות...“

עלינו עמו אל סיפון האניה. נתגללו כמה גוויות. בכל אשר פנית היו עקבות דם. עיינתי בתעודות. פנקסי־חיילים, פספורט עב, בכריכה נאה; המלה „Hoffnung“ (התקווה) היתה טבועה בהם בזהב. הבטתי אל טבעות־ההצלה — גם עליהן מלה זו. אניתי־קיסור שנבנתה בגרמניה.

— „היאך העבירות לכאן? כלום פרקים־פרקים?“ — נשתומם ליסיצה. ואכן, האניה הגיעה לפני זמן מועט מגרמניה. ביומן האניה ראינו ציונים: „דאנציג“, „בריסק ע״נ בוג“, „פינסק“...

„הנשרף“ בנהר היה גם בעל „התקווה“ וגם רב־החובלים שלה. ספינת־גרר חדשה וגדולה זו, — שגררה כנגד הזרם שלוש אסדות, — פלטה עצמה לחוף במרחק כשלוש מאות מטר מן הגשר ההרוס שליד הכפר דובליאדה; והאסדות, שנסתבכו בחבלי־הגרר,

כדגים גדולים במכמורות, הגה חמו לבעור באמצע הנהר. סמוך לחוף, על גבי שרטון. האפירו, הלבנו, השחירו פגריהם של גרמנים.

כשנכנסתי למטהו של קולבאקה, עמד מפקד הבטליון ליד השולחן והכתיב הודעה לקובפאק על מהלך הקרב.

מפקדי פלוגות ומחלקות, בלברים, הקיפו את קולבאקה, התלוצצו, צחקו; עדיין לא פגה ההתעוררות מחמת נפתול־הקרב שנפתלו זה עתה עם האויב.

לביקתה נכנס בחפזון מוסקליאנקו, מפקד התותח. מאחוריו הובילו פרטיונים גרמני שבוי.

— „אגב אורחא, נא לקבל את מלקוחי שלי. — הנח את „הפריץ“ הלז. בעצם ידי תפסתי” — אמר מוסקליאנקו דרך חשיבות.

— „והיכן המגפיים?” — שאל בחקרנות מפקד הבטליון קובאֶלְקָה.

הגרמני עמד לפניו בחותלות על רגליו היחפות.

עוד ליד ערבי הנחל חלץ מיקולא את המגפיים מעל רגלי הגרמני ומסרם לאחד הפרטיונים שלו.

— „היכן המגפיים? — חזר מוסקליאנקו על דברי השאלה. — הרי הם מלאים מים... והנה חלצם, הציגם שיתבישו...”

צחקו המפקדים שעמדו מסביב. נצטחק מפקד הבטליון. פרשתי עם מוסקליאנקו אל החלון והתחלתי לחקרו, האִיךְ שבה את הגרמני.

מחסיים מוסקליאנקו את היריות אל האניות והאסדות ופרש הצדה מן התותח, שמע קריאה רהויה שהגיעה מן השיחים. הוא החזיר פניו לשמע קריאה זו שהיתה חרישית כשכשוך של מים. כאן בא מוסקליאנקו ליד־התלהבות והחל לערוך לפני את מחזה שבייתו של הגרמני.

— „רואה אני מקל שנשתרבב מתוך סבכי הערבים ובראשו מטפחת לבנה. „חברה, ודאי „פריץ“,” — אומר אני בחשאי, ובעצמי שולף מתוך הנרתיק את הפאָרְאַפְלוֹם שלי והולך לקראת הקול. „אני... נכנע”, — ממלמל הגרמני.

— „הנדה הוֹך” — זעק מיקולא את המילה הבלתי־מובנת, הדומה לו כמילת־גידוף, „היכן זינך?”

— „הנדה. הוֹך!” (*) — חזר וקרקר מיקולא, בלטשו עיניו כנגדי, עתה בין כתלי מטהו של קולבאקה.

השבוי עמד ליד קצה השולחן ופניו מאפירות מפחד. הוא לא גרע עין מקולבאקה — גבר גבה־קומה, כתפני, מסורבל ואימתני, וכשתן מוסקליאנקו קולו בצווחה, חזר והגביה ידיו והיה מיתמה, מה טעם חוזרים ושובים אותו. הפרטיונים געו בצחוק.

הגרמני היה מרעיד רעדה ניכרת. משנתאושש מעט, התיצב קוממיות בפני קולבאקה והפטיר בגמגום:

— „....פאן קול — — — פאָק! אני רצון שלי הולכת על השבוי.”

— „שור נא, האִיךְ מתירא, גשמת הכלבים! — רמו קולבקה במנוד ראש כלפי הגרמני.

— „הוא חושבך, חבר מפקד הבטליון, לקובפאק עצמו”, — צחק לנקה, רכבו של קולבאקה.

מפקד הבטליון נגש אל הגרמני.

— „ובכן, שמע: אינני קובפאק... — וכמגלה סוד, בלחישת למחצה: — קובפאק גבוה ממני כשיעור ראש אחד, רחב כפליים כמוני, וקולו כחצוצרה זו.”

זוגיות הביקתה רעדו מפרץ הצחוק שצחקו פה אחד.

השבוי סיפר, כי בשעת פתיחתה של הפלגת־הנסיון בקו מאזור־קיוֹב ב־6 באפריל,

(*) בגרמנית: ידיים על!

חששו הגרמנים מפני התקפת־פרטיונים. הם כבר ידעו שקובפאק בא לפרופיאנט. לשמירת הספינות נשלחה פלגה של "ס. ס."

מוסקליאנקו התרוצץ אנה ואנה והפריע את החקירה. אך כיון שהיה היום גיבור הטבעות של הספינות, לא סילקתיו אל מעבר לדלתו של מטה הבטליון. הוא היה במצברוח מרומם ועדיין "חי" את חוויית הקרב.

ליסיצה, שלא דיבר עם קולבאקה אלא אוקראינית בלבד, הפסיר:

— "רואה אני, שהרי נזקק אני פורתא ללשון אשכנז, בקרטון רשום על גבי הארובה:

היינו: שים לב! קולפאק!"

"הוי, הרעמנו בצחוקנו, אני וליסיצה." — תקע מוסקליאנקו את דברו.

קובפאק נכנס קודם לכן באין רואה, ושמע את התפארותו של מוסקליאנקו. משהשגיח

הלה במפקד, נגש אליו בצעדי־תרגולת.

— "ירשני־נא להודיע..."

— "אתה הודיע־נא, כמה פגזים הוצאת!" — שסעו קובפאק.

— "עשרים ושנים, חבר מפקד!"

— "ואת אני־הקיסר הטבעת?"

מוסקליאנקו החריש.

— "הטבעת, שואל אני? — נתכעס קובפאק — לא! בזבזן אתה, ולא תותחן. הרי

לך משקפת, צא החוצה וראה, הארובות נראות אפילו מכאן"

מוסקליאנקו החריש.

— "הריני זוזף נויסה. ראש־המטה, רשום זאת בפקודת־היום!" — סינן קובפאק בין

שיניו ויצא בסגרו בעדו את הדלת בדפיקה.

ולמחרת היום, למקרא הדו"ח של קולבאקה, הצטחק קובפאק, אגב חתימת הפקודה:

"לבטל את הנויסה במפקד התותחן. מוסקליאנקו: להודיע על הבעת־תודה."

כי קולבאקה כתב:

"הספינה שהתה מלטבוע לפי שנעצה בשרטון. להיחלץ מן השרטון. לא יכלה, לפי

שאת מכונותיה ניתץ מוסקליאנקו מתותחן, — בפגז השלישי."

* * *

למחר ערך האויב סיור אווירי. מטוסי־סיור שוטטו לאורך הנהר בגובה רב, ולעתים

היו משתהים באויר לצורך צילומי־אוויר. לעתים רחוקות היו שניים־שלושה מטוסי־קרב

עוברים ב"טיסת־גילוח". האסדות כבר תמו לבעור, ואילמלא האניה שנעצה בשרטון, לא

היו הגרמנים מצליחים לקבוע בדיוק את מקום ההתקפה על השיירה. אניה זאת הסגיר־תנו

בעליל, ושעה ארוכה היה "חרגול" גרמני אחד מתחוגג ומשתהה עליה. מכא"ן של קולבאקה

המטירו עליו יריותיהם, ולאחר שצרצרו פעמים־שלוש ממכ"י כבדה, נשתרך "החרגול"

הגרמני צפונה.

— "נו, מחר יפקדוך אורחים!" — אמר רודניוב לקובפאק, שעקב אחרי המטוס.

— "והאורחים יבואו ממזרר." — ענה סידור ארטיומוביץ, בהורידו את המשקפת, ושם

פניו אל המטה.

* * *

ואכן עוד באו האורחים — ובאו במספר רב בהרבה, ותוך תכונת־מגן למפרע. אך

באש מן החופים ובהתקפות נועזות על פני המים הושמדה שיירה גרמנית גדולה, בת שש

אניות קיסר, אסדות ומספר סירות־מנוע מזוינות. נבואתו של קובפאק נתקיימה במלואה.

לסרטנים שבפרופיאנט היתה סעודה כיד המלך... ואיכרי הכפרים שבסביבה היו שולים

במשך יומים את הדגה שהוממה בהתפוצצויות הפגזים ופצצות המרגמה הפרטיוניות.

"השייטת של פינסק" הוכתה שוק על ירך. נסתכמה הפרשה — מניצון מחשבתו

של סייר־פרטיונים ועד סיכול תכנית לוגיסטית־אופרטיבית רבת־היקף של הפיקוד הגרמני

ע"י חטיבתו של קובפאק.